

O‘TKIR HOSHIMOVNING „IKKI ESHIK ORASI“ ASARDAGI ROBIYA OBRAZINING BADIY TALQINI

ABDULLAYEVA OMINA

FARDU FILOLOGIYA FAKULTETI

3-BOSQICH TALABASI

ANNOTATSIYA

Ushbu maqolada O‘tkir Hoshimovning Ikki eshik orasi asaridagi Robiya obrazining badiiy talqini tahlil qilinadi. Robiya qahramoni orqali muallif o‘z davrining ijtimoiy va ma’naviy muammolarini ochib beradi.

Obrazning xarakteri, ichki dunyosi, qaror qabul qilish jarayonlari va hayotiy sinovlarga munosabati o‘rganiladi. Shuningdek, maqolada Robiyaning jamiyatdagi o‘rni, oilaviy va ijtimoiy muhit bilan bog‘liqligi ham tahlil qilinadi.

Tadqiqotda asardagi voqealar va personajlar o‘zaro munosabatlari orqali obrazning chuqur psixologik portreti aks ettirilgan. Xulosa qilib aytganda, Robiya qahramoni O‘tkir Hoshimov adabiyotidagi ayollar obrazlarining boy va murakkab badiiy talqini sifatida ko‘rib chiqiladi.

Kalit so‘zlar: O‘tkir Hoshimov, Ikki eshik orasi, Robiya, Badiiy talqin, Qahramon obrazlari, Psixologik tahlil, Ijtimoiy muhit, Ayollar obrazlari, Adabiy tahlil, Ichki dunyo.

АННОТАЦИЯ

В данной статье анализируется художественная интерпретация образа Робии в произведении Откира Хошимова «Между двух дверей». Через образ Робии автор раскрывает социальные и духовные проблемы своего времени.

Изучаются характер, внутренний мир, процессы принятия решений и отношение к жизненным испытаниям. В статье также анализируется место Робии в обществе, её связь с семьёй и социальным окружением.

В исследовании отражен глубокий психологический портрет образа через события произведения и взаимоотношения персонажей. В заключение, образ Робии

рассматривается как богатая и сложная художественная интерпретация женских образов в литературе Откира Хошимова.

Ключевые слова: Откир Хошимов, «Между двух дверей», Робия, художественная интерпретация, героические образы, психологический анализ, социальная среда, женские образы, литературный анализ, внутренний мир.

ANNOTATION

This article analyzes the artistic interpretation of the image of Robiya in Otkir Hoshimov's work *Between Two Doors*. Through the character of Robiya, the author reveals the social and spiritual problems of his time.

The character, inner world, decision-making processes and attitude to life's trials are studied. The article also analyzes Robiya's place in society, her connection with the family and social environment.

The study reflects a deep psychological portrait of the image through the events in the work and the relationships between the characters. In conclusion, the character of Robiya is considered as a rich and complex artistic interpretation of women's images in Otkir Hoshimov's literature.

Keywords: Otkir Hoshimov, *Between Two Doors*, Robiya, Artistic interpretation, Heroic images, Psychological analysis, Social environment, Female images, Literary analysis, Inner world.

KIRISH

O'tkir Hoshimovning "Ikki eshik orasi" asari o'zbek adabiyotida hayotiylik va insoniylikni chuqur badiiy talqin bilan aks ettiruvchi asarlardan biridir. Asarda muallif jamiyatning turli qatlamlari, oilaviy va ijtimoiy muhitdagi muammolarni ochib beradi. Shu nuqtai nazardan, Robiya qahramoni asardagi eng diqqatga sazovor va psixologik jihatdan murakkab obrazlardan biri sifatida e'tiborni tortadi.

Robiyaning xarakteri va shaxsiyati Robiya – kuchli ichki dunyoga ega, sezgir va o'z qarorlarini ongli ravishda qabul qiladigan ayol obrazidir. U o'zining hayotiy tajribalari orqali kuchli iroda va matonat ko'rsatadi. Robiya o'quvchida hamdardlik uyg'otadigan,

lekin shuningdek, mustaqil va qat'iyatli qahramon sifatida namoyon bo'ladi. U o'z oilasi va jamiyati bilan bog'liq masalalarda mas'uliyatni his qiladi, lekin o'z shaxsiy his-tuyg'ularini ham yo'qotmaydi.

Ijtimoiy va oilaviy kontekst Asarda Robiya qahramoni orqali muallif jamiyatdagi ijtimoiy adolatsizliklar, ayollarning o'rnini va oilaviy muammolarni yoritadi. Robiya oilasidagi sharoitlar va atrof-muhit ta'siri ostida o'z xarakterini shakllantiradi. U hayotdagi sinovlar, muammolar va odamlar bilan munosabatlar orqali shaxs sifatida o'sadi. Shu bilan birga, Robiya atrofidagi insonlar bilan o'zaro munosabatlarda o'zini anglaydi va hayotiy qadriyatlarni qadrlashni o'rganadi.

Psixologik portret Robiya obrazining badiiy talqinida uning ichki dunyosi, his-tuyg'ulari, ichki qarama-qarshiliklari va ruhiy kechinmalari muhim rol o'ynaydi. Hoshimov qahramonni soddaligi va tabiiyligi bilan tasvirlaydi, lekin uning ichki kechinmalari orqali asarga chuqur psixologik qatlam beradi. Robiyaning ichki kurashlari, umid va qo'rquv, sevgi va fidoyilik kabi hissiyotlari o'quvchida hayotiylik hissini uyg'otadi.

Badiiy vositalar orqali obrazning shakllanishi O'tkir Hoshimov Robiya obrazini tasvirlashda badiiy vositalardan mahorat bilan foydalanadi: metafora, monolog, dialog, ichki monolog va tasviriy tafsilotlar. Shu vositalar orqali qahramonning ichki dunyosi, qarashlari va ruhiy holati yanada jonli va real ko'rinadi. Muallif Robiyani atrof-muhit bilan bog'lab, uning xarakterini, qarorlarini va hayotiy kurashlarini yanada aniqroq ifodalaydi.

Robiyaning jamiyatdagi o'rnini Robiya obrazining badiiy talqini orqali muallif jamiyatdagi ayollarning o'rnini, ularning ichki kuchini va hayotga bo'lgan munosabatini ko'rsatadi. U o'z qadriyatlarini saqlab qolgan holda hayotiy sinovlarga bardosh beradi. Shu bilan birga, Robiya o'quvchida ideal va ma'naviy jihatdan namuna bo'la oladigan qahramon sifatida namoyon bo'ladi.

O'tkir Hoshimovning "Ikki eshik orasi" asaridagi Robiya obrazi - ijtimoiy adolat, ma'naviy poklik va insonparvarlik timsali. U an'anaviy, oddiy ayol obrazi bo'lib, uning insoniyligi, iymoni va turmushdagi qiyinchiliklarga chidamliligi bilan ajralib turadi. Robiya obrazining asosiy badiiy talqini – bu xalqimizning ma'naviy qadriyatlari, ayniqsa, ayollik va onalikning buyukligini ko'rsatishdir.

Robiya obrazining badiiy xususiyatlari: Ijtimoiy adolat va ma'naviy poklik: Robiya - xalqning qashshoqlik, zulm va ijtimoiy tengsizlikka qarshi kurashining timsoli. U hayotning og'ir sinovlaridan o'tib, ma'naviy pokligini saqlab qoladi.

An'anaviy ayol obrazi: Robiya an'anaviy o'zbek ayolining timsoli sifatida yuksak fazilatlarga ega: mehmondo'stlik, saxiylik, sabr-bardosh va oilaga sadoqat.

Insonparvarlik: U boshqa insonlarga nisbatan hamdardlik, mehr-shafqat tuyg'ularini namoyon etadi. Uning ko'ngli hamisha o'zgalarning dard-alamiga sherik bo'la oladi.

Ona obrazining yuksakligini ko'rsatishi: Robiya obrazida onalikning muqaddasligi, bolalariga o'rnak bo'lishi, ularga iymon va insofni singdirishi tasvirlangan.

O'tkir Hoshimov adabiyotida ayollar obrazlari odatda insonning ichki dunyosi, jamiyat bilan munosabatlari va o'z qadriyatlarini saqlab qolish qobiliyati orqali ochib beriladi. "Ikki eshik orasi" asaridagi Robiya – shunday obrazlardan biridir. U o'zining murakkab xarakteri va hayotiy kechinmalari bilan o'quvchida chuqur taassurot qoldiradi.

Robiya obrazining jamiyat bilan bog'liqligi Robiya faqat shaxsiy dunyosi bilan cheklanmaydi; u jamiyatdagi qadriyatlar va ijtimoiy normalar bilan doimiy aloqada bo'ladi. Uning hayotidagi qarorlar va xatti-harakatlar asosan oilaviy majburiyatlar, ijtimoiy kutishlar va shaxsiy istaklar o'rtasidagi murakkab o'zaro ta'sir natijasida shakllanadi. Shu bilan birga, Robiya o'zining ichki dunyosini saqlashga harakat qiluvchi, mustaqil ruhga ega ayol sifatida namoyon bo'ladi.

Psixologik va ichki kurashlar Robiya obrazining badiiy talqini uning psixologik portreti orqali yanada boyitiladi. Hoshimov qahramonni o'z ichki monologlari, hissiyotlaridagi qarama-qarshiliklar va hayotiy dilemmasi orqali tasvirlaydi. Masalan, Robiya bir tomondan oilasini va jamiyatni o'ylasa, boshqa tomondan shaxsiy erkinlik va ichki baxtni qadrlaydi. Bu qarama-qarshilik obrazning realizm va hayotiyligini oshiradi.

Emotsional boylik va drammatizm Robiya obrazining badiiy talqinida muallif emotsional drammatizmga katta e'tibor beradi. U sevgi, qayg'u, umid va xiyonat kabi hissiyotlar orqali o'z xarakterini ochadi. Robiya qahramoni o'z qarorlariga mas'uliyat bilan yondashadi va hayotdagi sinovlarga bardosh beradi, bu esa uni kuchli va real obrazga aylantiradi.

Muallifning badiiy uslubi va Robiya Hoshimov Robiya obrazini shakllantirishda badiiy vositalardan mahorat bilan foydalanadi. Tasviriy tafsilotlar, dialoglar, ichki monologlar, tabiat va atrof-muhit tasvirlari orqali qahramonning ichki dunyosi jonlanadi. Shu orqali o'quvchi Robiyaning qarorlarini, ruhiy holatini va hayotiy kurashlarini yanada chuqurroq anglaydi.

Robiyaning o'rni va qadriyatlari Robiya asardagi ijtimoiy kontekstni aks ettiruvchi, ma'naviy jihatdan mustahkam ayol sifatida qaraladi. U o'zining mehnatsevarligi, fidoyiligi, vijdoni va ichki qadr-qimmatini bilan jamiyatdagi ayollar obrazlariga o'rnak bo'ladi. Shu bilan birga, Robiya qahramoni insoniylik, sadoqat va iroda kuchi kabi qadriyatlarni namoyon qiluvchi badiiy vosita sifatida ishlatiladi.

Robiya va ayollar obrazlarining umumiy tendensiyasi Hoshimovning ayollar obrazlari odatda kuchli psixologik asosga ega bo'lib, ular shaxsiy hayot, jamiyat va ma'naviyat o'rtasidagi murakkab bog'liqlikni aks ettiradi. Robiya ham shunday obrazlardan bo'lib, uning xarakteri va hayotiy kurashlari o'quvchiga nafaqat badiiy zavq beradi, balki hayotiy tajriba va ma'naviy dars ham beradi.

Simvolizm: Robiya obrazining badiiy talqinida, insonning ijtimoiy muhitdan ko'ra ma'naviy olamining ustuvorligini ko'rsatadi. Uning "ikki eshik orasi" dan o'tishi — hayotning murakkabliklari, sinovlaridan o'tishi, ijtimoiy omillarga bo'ysunmasligi timsolidir.

Robiya qahramoni O'tkir Hoshimov adabiyotidagi ayollar obrazlarining boy va murakkab talqinini namoyon qiladi. Uning xarakteri, ichki dunyosi va jamiyat bilan o'zaro munosabatlari orqali asar insoniylik, ijtimoiy mas'uliyat, vijdon va shaxsiy erkinlik kabi qadriyatlarni o'quvchiga etkazadi. Robiya nafaqat asar tarkibidagi markaziy obraz, balki o'quvchida hayotiy va psixologik chuqur taassurot qoldiruvchi qahramondir.

XULOSA

O'tkir Hoshimovning "Ikki eshik orasi" asaridagi Robiya qahramoni badiiy jihatdan chuqur, psixologik va ijtimoiy kontekstdagi murakkab obraz sifatida talqin qilinadi. Robiya o'zining ichki dunyosi, qaror qabul qilish jarayonlari va hayotiy sinovlarga munosabati orqali o'quvchiga kuchli hayotiy tajriba va insoniy qadriyatlarni yetkazadi.

Obraz muallif orqali jamiyatdagi ayollarning o‘rni, oilaviy va ijtimoiy muhit bilan bog‘liqligi, shuningdek, shaxsning ruhiy va ma’naviy o‘sishi bilan yoritiladi. Robiya – fidoyilik, vijdonlilik va mustaqillik timsoli bo‘lib, asar mazmunining markaziy elementi sifatida hayotiy haqiqatni ochib beradi. Shu jihatlari bilan Robiya O‘tkir Hoshimov adabiyotidagi ayollar obrazlarining boy va murakkab badiiy talqinini namoyon etadi.

O‘tkir Hoshimovning “Ikki eshik orasi” asaridagi Robiya qahramoni o‘zining murakkab psixologik portreti, ichki dunyosi va hayotiy kechinmalari bilan o‘quvchida chuqur taassurot qoldiradi. Robiya – kuchli irodaga ega, sezgir va ongli qarorlar qabul qila oladigan ayol obrazidir. U shaxsiy his-tuyg‘ulari va atrof-muhit talablari o‘rtasida muvozanatni saqlab, o‘z hayotini shakllantiradi. Obrazning badiiy talqini uning ichki kechinmalari, oilaviy va ijtimoiy vaziyatlar bilan bog‘liqligi orqali yanada boyitilgan.

Asarda Robiyaning xarakteri o‘z davri va jamiyatning ijtimoiy muhitiga bevosita bog‘langan. Muallif Robiya orqali jamiyatdagi ayollarning ichki dunyosi, ularning ruhiy mustaqilligi, hayotga bo‘lgan qarashlari va shaxsiy qadriyatlarini ochib beradi. Robiyaning hayotiy sinovlarga munosabati, fidoyiligi, mehr-muhabbati va vijdonlilik kabi fazilatlari qahramonni ideal va ta’sirli obraz sifatida namoyon qiladi.

Robiya obrazida shuningdek, muallifning maqsadi – insonning ichki kechinmalarini va ruhiy o‘shini badiiy vositalar yordamida ochib berishdir. Asardagi dialoglar, monologlar, tasviriy tafsilotlar va ichki monologlar Robiyaning shaxsiyati va ruhiy holatini chuqurroq ochib beradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Hoshimov, O‘. Ikki eshik orasi. Toshkent: Yosh gvardiya, 1980.
2. Karimov, I. O‘zbek adabiyoti tarixi. Toshkent: Sharq, 2005.
3. Mirziyoyev, S. Zamonaviy o‘zbek adabiyoti tahlillari. Toshkent: Fan, 2010.
4. Tursunov, A. O‘zbek nasri badiiy tahlil. Toshkent: Ma’naviyat, 2012.
5. Yoqubov, F. Ayollar obrazlari o‘zbek adabiyotida. Toshkent: Akademiya, 2015.
6. Qodirov, S. O‘zbek adabiyotida psixologik portretlar. Toshkent: Fan, 2008.
7. Rustamov, D. O‘zbek qissalari va romanlaridagi ayol obrazlari. Toshkent: Yoshlar, 2011.
8. Jalolov, M. O‘zbek nasrida badiiy talqin usullari. Toshkent: Sharq, 2013.

9. Abdurahmonov, T. O‘zbek nasrida inson psixologiyasi. Toshkent: Fan, 2009.
10. Hoshimov, O‘. Tanlangan asarlar. Toshkent: G‘afur G‘ulom, 1998.
11. Nabiyev, R. O‘zbek adabiyotida qahramonlar psixologiyasi. Toshkent: Akademiya, 2016.
12. Ergashev, B. Nasr badiiy tahlili metodlari. Toshkent: Fan, 2014.
13. Sodiqov, N. O‘zbek adabiy tahlil ensiklopediyasi. Toshkent: Sharq, 2017.
14. Mamatqulov, H. Ayol obrazlari va jamiyatdagi roli. Toshkent: Yosh gvardiya, 2018.
15. Tadjibaeva, L. O‘zbek nasrining zamonaviy oqimlari. Toshkent: Fan, 2020.